

I/S Søndergård

- 725 årskøer
- Ydelse: 13.490 kg EKM
- Livstidsydelse: 35.324
- Celleretal: 179.000
- Kodødelighed: 1,4 procent

Ingen køer får lov at halte på Søndergård

Systematik er mantraet på I/S Søndergård, hvor kulturen er gennemsyret af, at halthed tages alvorligt. Der ses ikke gennem fingre med køer, som trækker let på benet.

BO SØNDERGÅRD, privatfoto

"Halthed er roden til alt ondt – det giver alle mulige følgesygdomme. Min filosofi er, at hvis køerne går ordentligt, kan vi spare meget arbejde andre steder. Det er også en forudsætning for, at de kan give noget mælk. Ydelsen hos os er p.t. 13.700 kg."

Så enkelt kan det siges, når mælkeproducent Bo Søndergård bliver bedt om at forklare, hvorfor han har nultolerance over for halthed på bedriften I/S Søndergård ved Varde. Han ejer gården i fællesskab med sin far og bror, og Bo Søndergård har ansvar for de 725 køer og ni mand i stalden.

Hans indstilling til halthed betyder, at besætningen har et meget lavt niveau af digital dermatitis og ingen kroniske haltheder. For at nå dertil er der indført systematik for alt lige fra overvågning til separation, beskæring, registrering og behandling.

Overvågning sker ved malkning

Der malkes tre gange i døgnet, og det er primært her, at overvågningen af halthed på I/S Søndergård foregår.

"Det er en del af vores malkerutine at kigge på ben. Hvis malderen ser en ko, der trækker på et ben, trykker han på en knap, så den kommer i separation med det samme. Det er vigtigt, at det er nemt," forklarer Bo Søndergård.

Han understreger, at eftersom det jo er malkerne, der driver køerne til malkning, er de selvsagt også meget interesserede i, at køerne går godt.

"Så glider malkningen bare bedre," forklarer Bo Søndergård.

Hurtig og effektiv behandling

Køer, der tages fra, kommer i halmboks og undersøges. Ved tegn på digital dermatitis lægges en salicylsyreforbinding med det samme.

"Forbindinger virker bare," konstaterer Bo Søndergård. Hvis der er tale om såleknusning eller en sten, får koen en sko på. Når de tager dem så tidligt, er koen ifølge Bo klar igen efter to dage. Han går meget

op i at undgå kroniske tilfælde, og derfor er han også hård i forhold til udsætning.

"Enten bliver en ko 100 pct. i orden igen, eller også sætter vi den ud," forklarer han.

Bruger klovregistrering og styringslister

Ved akutte tilfælde beskærer Bo Søndergård selv. Derudover har han klovbeskærer hver torsdag. Alle køer beskæres med ca. 110 dages interval og altid inden goldning – dvs. godt og vel tre gange om året. Det betyder, at der beskæres mellem 60 og 80 køer hver torsdag. Han har et akut tilfælde ca. hver 14. dag.

Alt ved klovbeskæringen registreres i DMS, og Bo Søndergård bruger Klovstyringslisten.

"Så ved vi hele tiden, hvornår de er beskåret sidst og har overblik over eventuelle problemer."

Beskæringsboksen er en pengemaskine

Overordnet er Bo Søndergårds råd til andre, som ønsker at forbedre klov sundheden, at indføre systematik – og ikke mindst at gøre det nemt at handle.

"Det skal stilles an, så det er nemt at separere halte køer fra og nemt at undersøge og behandle dem," forklarer han.

Han har selv investeret i en rigtig god klovbeskæringsboks.

"Mange af mine kolleger kunne ikke forstå, at jeg købte en dyr boks. Men den skal kun redde 20 køer i sin levetid, så er den betalt. Det er jo en pengemaskine," synes han.

Har han en akut halt ko, går der 15 minutter, fra han tager den ud af separationen, til den er beskåret, har en sko på og er tilbage i boksen.

"Boksen skal være der, fordi det skal være nemt. Ingen gider noget, der er bøvlet," slutter han.

/KIRSTEN MARSTAL, KFM@SEGES.DK

5 punkter der sikrer god klov sundhed i besætningen

SIDE 2

Nyt værktøj i DMS giver overblik over klov sundheden

SIDE 3

Få styr på klov-systematikken med en tjekliste

SIDE 4

SUNDHED OG VELFÆRD

– en del af L&F Kvægs strategi 2023

STATUS

Flere klovregistreringer – lidt bedre klovsundhed

Antal klovregistreringer stiger støt, men det går kun langsomt fremad for klovsundheden i kvægbesætningerne.

Antallet af klovregistreringer for danske kvægbedrifter er stigende. Der foretages nu mere end 700.000 registreringer om året. Og dykker man ned i dataene fra registreringerne, viser det sig, at det går fremad for klovsundheden – omend langsomt.

Det samlede antal køer med klovlidelser er konkret lidt mindre end for otte år siden, og dyrlæge Peter Raundal, SEGES, ærgres sig over, at det ikke har rykket sig endnu mere. Men han er alligevel positiv:

"I perioden er der sket en væsentlig strukturændring mod større bedrifter. Og så er selv en mindre fremgang positiv, eftersom udfordringen med at spotte halte køer er større i større besætninger," forklarer Peter Raundal.

Tallene er stadig for høje

Konkret ligger omfanget af de hornrelaterede lidelser, herunder sålesår og byld i den hvide linje, på 19-20 pct. af køerne. Digital dermatitis svinger mellem 18 og 21 pct. af køerne ved klovbeskæring. Det er de hornrelaterede, der påvirker koens trivsel og ydelse mest, men alle tallene er ifølge Peter Raundal for høje.

"Af hensyn til både dyrevelfærd og produktion bør man på den enkelte bedrift ikke acceptere mere end højst 10 pct. digital dermatitis, 2 pct. byld/sår i den hvide linje og 2 pct. svær sålesår," mener dyrlægen.

For at nå dertil anbefaler SEGES på det kraftigste, at kvægbrugerne registrerer klovlidelser og bruger registreringerne aktivt til at sikre god klovsundhed.

/KIRSTEN MARSTAL, KFM@SEGES.DK

FIND MERE INFO om at gennemføre de enkelte punkter i praksis i artiklen *5 punkter der sikrer god klovsundhed i kvægbesætningen* på landbrugsinfo.dk

5 punkter der sikrer god klovsundhed i besætningen

Hvad indebærer godt klovmanagement egentligt? Her får du de 5 vigtigste punkter, der skal være styr på.

Klovmanagement er alle de tiltag og gøremål, der er med til at sikre en god klovsundhed. De 5 vigtigste punkter for at lykkes er:

1 FÅ VIDEN OM DE ENKELTE KLOVLIDELSER

Det er svært at arbejde med et emne, man ikke ved noget om. Derfor er det nødvendigt at have en grundlæggende viden om, hvordan og hvorfor klovlidelser opstår, og hvilke symptomer de giver. Man skal også vide, hvordan de udvikler sig, behandles og forebygges.

Ikke alle bedriftens medarbejdere behøver at have samme kendskab, men driftslederen skal sikre sig, at hver medarbejder har tilstrækkelig viden og kompetencer til at kunne varetage sin funktion i stalden.

2 SYSTEMATISÉR DE DAGLIGE ARBEJDSOPGAVER

Halthedsvurdering og klovobservationer er vigtige og daglige opgaver. Selv med gode forebyggende tiltag vil en ko af og til kunne få en klovlidelse. Og her er det afgørende, at det bliver opdaget med det samme, og at man hurtigt sætter ind med effektiv og optimal behandling.

De daglige observationer kan systematiseres på forskellige måder – fx når der drives sammen til malkning, når der skræbes ned eller ved at have en staldvandring med fokus på klove. Det vigtigste er, at der er etableret faste procedurer for at finde køer med akutte klovlidelser, og hvordan de håndteres.

3 REGISTRÉR ALLE KLOVLIDELSER

Registrering af alle klovlidelser er vigtigt for at få et overblik over klovsundheden i den enkelte besætning og for at følge udviklingen, fx efter at man har sat gang i nye forebyggende tiltag.

Registrering bør foretages ved alle klovbeskæringer og klovbehandlinger. Også staldpersonalets behandlinger af de akut halte køer bør registreres. Registreringen bør ske elektronisk og overføres til DMS, så man kan holde styr på køernes klovbeskæring, og så opfølgningen på hver behandlet klovlidelse bliver sat i system.

4 FØLG OP PÅ KLOVSUNDHEDEN I BESÆTNINGEN

Med jævne mellemrum bør man følge op på klovsundheden i besætningen. Her er systematiske registreringer af halte køer eller af fundne klovlidelser afgørende. I DMS er der flere muligheder for at følge klovsundheden baseret på klovregistreringer.

5 LAV EN HANDLINGSPLAN FOR BEDRIFTENS KLOVSUNDHED

Som i alle andre dele af produktionen er det en fordel at sætte mål for klovsundheden og derefter lave en handlingsplan for, hvordan målene nås. Det er i mange tilfælde en fordel at inddrage besætningsdyrlægen eller kvæggrådgiveren i udarbejdelse af handlingsplanen. Accepter aldrig mere end 10 pct. digital dermatitis, 2 pct. byld/sår i den hvide linje og 2 pct. svær sålesår.

/KIRSTEN MARSTAL, KFM@SEGES.DK

Nyt værktøj i DMS giver overblik over klovsundheden

For første gang er det muligt at samle klovregistreringerne fra landmand, dyrlæge og klovbeskærer i DMS. Det giver overblik og mulighed for at forebygge effektivt.

Det har længe været efterspurgt – og nu er det her. En ny analyseudskrift i DMS gør det muligt at samle klovregistreringsdata fra både landmand, dyrlæge og klovbeskærer. Også registreringer fra behandling af enkelt dyr er med.

Landmanden vælger selv, om han ønsker data fra alle kilder, og han kan selv definere, hvad det er, han vil se på, og hvilken periode. Udskriften har fået navnet Klovlidelser.

Viser hvornår det går galt

Ifølge dyrlæge Peter Raundal, SEGES, er den nye udskrift et effektivt værktøj:

"Nu kan man mere detaljeret gå ind og se, hvornår klovproblemerne opstår hos hvilke dyregrupper. På den måde kan man få viden om, hvor man skal sætte ind. Hvis man fx har meget digital dermatitis hos flerkalvskøerne i den første måned efter kælvning – ja så er det guld-køernes forhold, man skal ind og se på. Er det primært senere i laktationen, er det forholdene hos de lakterende, der skal rette op på," forklarer han.

Han understreger samtidig, at med den nye udskrift giver det endnu mere mening at være omhyggelig med at registrere alle enkelt dyrs behandlinger mellem klovbeskæringerne – også dem der ikke kræver medicinsk behandling. Kun på den måde kan man få et samlet overblik over klovsundheden i besætningen. Samtidig kommer de enkeltbehandlede køer automatisk på opfølgingslisten i DMS.

Betaversion med plads til forbedringer

I SEGES Digital, som har udviklet udskriften, understreger man, at der er tale om en betaversion.

"Det betyder, at værktøjet er helt nyt og skal færdiggøres i samarbejde med brugerne," forklarer IT-specialkonsulent Tine Hejgaard.

Afdelingen vil derfor gerne have besked, hvis brugeren oplever noget, der ikke virker efter hensigten. I så fald kan man bruge knappen 'Skriv til os' i bunden af DMS.

Find udskriften Klovlidelser under *Analysér og lister>Analyseudskrifter>Sundhed>Klovsundhed*.

Halthedsvurdering og klovobservationer er vigtige, daglige opgaver. Foto SEGES

DYRLÆGE:

Klove er den største velfærdsudfordring i dansk mælkeproduktion

Praktiserende dyrlæger peger på klovlidelser som en stor synder i danske stalde. 2021 er derfor udnævnt til 'Klovens år' af Den Danske Dyrlægeforenings Faggruppe Kvæg.

Dyrlæge Anne Juul fra Sønderjysk Kvægpraksis er aktiv dyrlæge i 'Klovens år'. Og hun kan hurtigt forklare baggrunden for det særlige klovfokus.

"Klovlidelser er den største velfærdsudfordring i dansk mælkeproduktion. Det rammer rigtig mange dyr, og det er et svært område at få hånd om," fortæller hun.

Faktisk mener hun, at udfordringen kan få vidtrækkende konsekvenser, hvis der ikke sker forbedringer.

"Det handler ikke bare om velfærd og produktionsresultater, men også om branchens image. Kvægbrugerne er nødt til at vise, at de kan tage hånd om velfærden. Med 'Klovens år' erkender vi

som dyrlæger, at der er et problem, og vi forsøger at gøre noget ved det," siger Anne Juul.

Manger ikke viden

Ifølge Anne Juul er det ikke ny viden om klovsundhed, der mangler. Men viden skal hjælpes ud at virke i staldene.

Til det formål har dyrlægeforeningen blandt andet oprettet Facebookgruppen 'Klovens år' for alle med interesse i klovsundhed. Derudover medvirker praktiserende dyrlæger i arbejdet med klovsundhed på landbrugsinfo.dk.

/LONE SYLVEST SØGAARD, LSS@SEGES.DK

VIDEO: Se forskellige grader af halthed hos køer

Ny video viser køer med forskellige grader af halthed. Brug den, når medarbejderne skal klædes på til at finde halte køer.

En af vejene til at lette beslutningen om, hvordan halte køer skal håndteres, er en fælles forståelse af, hvordan der skal tages hånd om koen ved forskellige grader af halthed. En ny video fra SEGES giver dig nu mulighed for at klæde dine medarbejdere på til at halthedsvurdere køerne og ud fra det tage stilling til, hvordan den enkelte ko skal håndteres.

Når medarbejderne ved, hvornår og hvordan en halt ko skal håndteres, er I godt på vej til bedre klovsundhed i besætningen.

/KIRSTEN MARSTAL, KFM@SEGES.DK

/KIRSTEN MARSTAL, KFM@SEGES.DK

Find videoen *Forskellige grader af halthed hos køer* på www.seges.tv

Få styr på klovsystematikken med en tjekliste på væggen

Der er langt større chance for god klovsundhed, hvis opgaverne omkring klovbehandling sættes i system. Få hjælp med en ny tjekliste.

De besætninger, der lykkes med god klovsundhed, har sat opgaverne i system. De har faste rutiner, og alle medarbejdere ved, hvem der skal gøre hvad, hvornår og hvordan.

Dét er en af konklusionerne på SEGES' mangeårige arbejde med klovsundheden i danske besætninger. Og det er endnu engang slået fast i en ny undersøgelse af, hvad der står i vejen for, at samtlige bedrifter kan melde om sunde klove.

Systematik er svært

Det kan dog være svært at få opgaverne sat i system. Derfor har SEGES lavet en simpel tjekliste, hvor I kan notere, hvordan arbejdsrutinerne omkring klovbehandling er på jeres bedrift.

Brug den som en anledning til at gennemgå rutinerne, så alle ved, hvem der skal gøre hvad. Og udfyld den sammen, og hæng den på tavlen, hvis I holder tavlemøder, eller et andet centralt sted. Så kan alle tjekke på listen, hvis de bliver i tvivl om noget.

Tjeklisten findes på landbrugsInfo.dk. Søg på *Tip til tavlemøde*, hvor den ligger under "Styr på klovene". Manualen udsendes også som et indstik i næste nummer af KvægNyt, så den er lige til at tage ud og udfylde.

/LONE SYLVEST SØGAARD, LSS@SEGES.DK

Har du 20 minutter?

Digitalt kursus giver styr på detaljerne i klovbehandling

Få færdighederne i klovbehandling pudset af hjemme i sofaen eller til et personalemøde.

Hurtig og korrekt behandling af klovlidelser er en af hjørne-stenene til hurtig helbredelse og god klovsundhed. I et digitalt kursus, der ligger frit tilgængeligt på seg.es.dk, underviser dyrlæge Peter Raundal i almindelig klovbehandling. Her kan du få de små fif, der kan være med til at løfte effekten af din klovbehandling.

Kurset er opdelt i fire afsnit, der kan ses selvstændigt. Afsnittene sætter fokus på henholdsvis digital dermatitis, sålesår, byld i den hvide linje og undersøgelse med visitærtang.

Vælger du at se hele kurset, skal du afsætte 20 minutter. Kurset indeholder:

- Kort video, der viser, hvordan salicylsyreforbindinger lægges korrekt
- Kort video, der viser korrekt udskæring og forbindelse af ukompliceret sålesår
- Kort video, der viser korrekt brug af visitærtang til at finde skjulte skader
- Detaljeret vejledning i, hvordan man lægger en klovsko korrekt
- Korte teori-afsnit om digital dermatitis, sålesår og byld i den hvide linje
- Og meget mere.

LONE SYLVEST SØGAARD, LSS@SEGES.DK

FIND KURSET på seg.es.dk/digitalekurser
ved at søge på *Værd at vide om klovbehandling*

KVÆG I FOKUS

WEBINAR: Lær at skelne mellem to typer digital dermatitis – og få bugt med sygdommen i din besætning

Der findes to typer digital dermatitis – aktiv og kronisk. De to typer skal behandles på vidt forskellige måder for at holde sygdommen under kontrol.

Til et SEGES-webinar kan du nu lytte med, når en af verdens førende eksperter i forskellen mellem de to typer, professor Dorte Döpfer fra University of Wisconsin, fortæller, hvordan du bedst får has på digital dermatitis i din besætning.

Webinaret finder sted:

Onsdag den 1. september kl. 14.00-14.45

Deltagelse er gratis – tilmeld dig på:

www.tilmeld.dk/kvaegifokus2021

 Webinaret foregår på engelsk

Med den nye salmonellabekendtgørelse, som trådte i kraft 1. juli, er der fortsat krav om blodprøver af kvier på kvieejendomme i niveau 1 med flere end 30 årsdyr. Kravet gælder også kvieejendomme i samdrift.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ, at ejendommen som noget nyt sættes i niveau 2, hvis prøverne ikke bliver taget. Fødevarestyrelsen vil kontrollere det fra 1. september.

Kvieejendomme skal udtage otte blodprøver en gang årligt, hvis de modtager kvier fra én besætning, eller to gange årligt, hvis de får dyr fra flere besætninger.

/MALENE BUDDÉ, MABU@SEGES.DK